

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

246

Polityka ekonomiczna

pod redakcją

Jerzego Sokołowskiego

Michała Sosnowskiego

Arkadiusza Żabińskiego

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Beata Filipiak, Kazimierz Krupa, Andrzej Miszczuk,
Krystyna Piotrowska-Marczak, Marzanna Poniatowicz,
Grażyna Wolska, Urszula Zagóra-Jonszta

Redakcja wydawnicza: Joanna Szynal, Aleksandra Śliwka

Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl>
oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawnictwa

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-209-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Franciszek Adamczuk: Nowa strategia rozwoju Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa (ERN) – jej uwarunkowania i ewaluacja	13
Piotr Adamczyk: Wykorzystanie rekomendacji w procesie inwestowania na rynku akcji	24
Agata Balińska: Jakość jako determinanta konkurencyjności agroturystyki	34
Przemysław Borkowski: Rola studium wykonalności w ocenie ryzyka projektu infrastrukturalnego	43
Marta Czyż, Dariusz Cichoń: Wybrane zagadnienia gospodarowania nieruchomościami w procesie rozwoju zrównoważonego	53
Paulina Filip: Franczyza jako system współpracy i finansowania przedsiębiorstw	65
Małgorzata Fronczek: Znaczenie Rosji jako partnera handlowego Polski w latach 1995-2010	76
Marcin Gospodarowicz: Analiza stanu rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich w Polsce w latach 2006-2010	86
Jakub Górka, Patrycja Chodnicka: Prognoza rozwoju sieci bankomatów w Polsce	96
Anna Grabowska: Inwestycje na rynku sztuki jako narzędzie dywersyfikacji portfela inwestycyjnego w dobie kryzysów na rynkach finansowych..	106
Marianna Greta, Ewa Tomczak: Wspólna Polityka Rolna jako element dynamizowania i ochrony polskiego rolnictwa	115
Renata Grochowska: Budżet unijny jako gra interesów państw członkowskich na przykładzie Wspólnej Polityki Rolnej	125
Marcin Jurewicz: Decentralizacja systemu niemieckich izb handlowo-przemysłowych	134
Bogusław Kaczmarek, Ewa Tomczak: Wspólna Polityka Rolna a zmiany w funkcjonowaniu sektora produkcji pierwotnej w Polsce	142
Lidia Kaliszczak: Przesłanki i przejawy kształtowania klimatu sprzyjającego przedsiębiorczości na poziomie lokalnym	150
Renata Karkowska: Ryzyko systemowe – teoria i analiza przyczyn	160
Joanna Kenc: Efekty współpracy głównych miast województwa dolnośląskiego z ich miastami partnerskimi	170
Ewa Kołozycz: Instrumenty zarządzania ryzykiem w rolnictwie po reformie Wspólnej Polityki Rolnej	179
Dorota Komorowska: Efektywność gospodarowania wybranych typów gospodarstw ekologicznych i konwencjonalnych	188

Elwira Leśna-Wierszołowicz: Problemy systemu zabezpieczenia emerytalnego w Polsce w kontekście skarg kierowanych do rzecznika ubezpieczonych w latach 2008-2011.....	199
Janusz Majewski: Pszczelarstwo w Polsce – wybrane problemy ekonomiczne.....	209
Dominika Malchar-Michalska: Rozwój polskiego rolnictwa w perspektywie roku 2030	219
Grażyna Mańczak: Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a gospodarka Polski.....	229
Natalia Mańkowska: E-administracja a zdolność konkurencyjna gospodarki	240
Aneta Mazur-Jelonek, Anna Rychły-Lipińska, Agnieszka Sałek-Imińska, Monika Zajkowska: Restrukturyzacja jako sposób przeprowadzania zmian organizacyjnych na przykładzie Energa-Operator SA.....	250
Antoni Mickiewicz, Bogdan M. Wawrzyniak: Problematyka wielkoobszarowych gospodarstw rolnych w ustawodawstwie polskim	260
Danuta Miłaszewicz: Postępy w realizacji zrównoważonego rozwoju jako kryterium oceny polityki ekonomicznej	270
Andrzej Miszczuk: Społeczno-ekonomiczne powiązania transgraniczne regionu peryferyjnego (na przykładzie Polski Wschodniej)	280
Bartłomiej Moszoro: Znaczenie innowacyjności przedsiębiorstw w strategii zarządzania zmianą gospodarczą na poziomie regionalnym	291
Janusz Myszczyżyn: Przesłanki i ekonomiczne konsekwencje polityki protekcyjnej na przykładzie „unii żyta i żelaza”.....	300
Magdalena Olczyk: Zmiany strukturalne a konkurencyjność polskiego przemysłu	311
Artur Ostromęcki, Dariusz Zajac, Andrzej Mantaj: Wpływ zmian wybranych czynników produkcji na towarowość i strategię rozwoju gospodarstw rolnych	322
Mieczysław Piechnik: Aspekty infrastruktury regionalnej i jej wpływ na rozwój turystyki w makroregionie Polski Wschodniej w latach 2000-2010.....	333
Zbigniew Piepiora: Aktywna polityka przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych w województwie zachodniopomorskim – aspekty finansowe	345
Wojciech Piontek: Implikacje teorii wyboru publicznego dla budowy gospodarki niskoemisyjnej i zasobooszczędnej.....	361
Zdzisław W. Puślecki: Zmiany we wzajemnych zależnościach w polityce rolnej między WTO i Unią Europejską.....	371
Marcin Ratajczak, Jan Wołoszyn, Ewa Stawicka: Koncepcja CSR w aspekcie pracowników na przykładzie przedsiębiorstw agrobiznesu z województwa mazowieckiego.....	381
Józef Rudnicki: Czy podział akcji maksymalizuje bogactwo akcjonariuszy?	391

Robert Rusielik, Michał Świtlyk, Artur Wilczyński: Efektywność publicznych uczelni technicznych w Polsce w latach 2007-2009	403
Iwona Salejko-Szyszczyk: Ewolucja barier prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych w Polsce	413
Anna Sieczko, Iлона Wyszyńska: Jakość usług w przedsiębiorstwie społecznym na przykładzie fundacji dzieciom „Zdążyć z Pomocą”	423
Magdalena Kinga Stawicka: Specjalne strefy ekonomiczne w Unii Europejskiej.....	434
Piotr Szajner: Wpływ reformy regulacji rynku cukru w UE na efektywność polskiego przemysłu cukrowniczego	444
Iwona Szczepaniak: Ocena poziomu samowystarczalności żywnościowej Polski w warunkach integracji i globalizacji gospodarczej	454
Piotr Szkudlarek: Polityka regionalna państwa w aspekcie budowy infrastruktury szerokopasmowej na przykładzie Polski Wschodniej.....	465
Paweł Szudra: Bariery lokalizacji małych przedsiębiorstw handlowych i usługowych.....	474
Agnieszka Ścianowska: Wpływ inwestycji współfinansowanych ze środków funduszu spójności na kształtowanie cen przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych.....	484
Arkadiusz Świadek, Marek Tomaszewski: Ewolucja aktywności innowacyjnej z perspektywy wielkości przedsiębiorstw w systemach regionalnych Polski.....	494
Marek Wigier: Efekty realizacji WPR w Polsce – doświadczenia i wyzwania w perspektywie do 2020 roku	504
Krzysztof Wiktorowski: Polityki i strategie rozwoju na tle systemu zarządzania rozwojem Polski.....	514
Tomasz Wojewodziec: Recesywne zachowania gospodarstw rolniczych prowadzonych przez przedsiębiorców ubezpieczonych w KRUS	523
Grażyna Wolska: Infrastruktura pocztowa w Polsce. Wybrane problemy badawcze	532
Agata Wójcik: Koszty i dochodowość polskich gospodarstw mlecznych należących do europejskiego stowarzyszenia producentów mleka w 2010 r.	542
Sabina Ząbek, Joanna Kott, Zdzisław Szalbierz: Analiza sytuacji ekonomiczno-finansowej PGE – Polskiej Grupy Energetycznej SA.....	552
Józef Stanisław Zegar: Konkurencyjność ekonomiczna <i>versus</i> konkurencyjność społeczna w rolnictwie.....	563

Summaries

Franciszek Adamczuk: New development strategy for Euroregion Neisse-Nisa-Nysa (ERN) – conditions and its evaluation.....	23
Piotr Adamczyk: Using the recommendations in investing process on the share market.....	33
Agata Balińska: Quality as a determinant of the competitiveness of rural tourism.....	42
Przemysław Borkowski: Feasibility study in the assessment of infrastructure project risk.....	52
Marta Czyż, Dariusz Cichoń: Selected aspects of property management in sustainable development process.....	64
Paulina Filip: Franchising as a system of cooperation and financing of enterprises.....	75
Małgorzata Fronczek: The significance of Russia as Polish partner in foreign trade in years 1995-2010.....	85
Marcin Gospodarowicz: The analysis of enterprise development in rural areas in Poland in the years 2006-2010.....	95
Jakub Górka, Patrycja Chodnicka: Prediction of ATM network development in Poland.....	105
Anna Grabowska: Investments in the market of art as a way for the diversification of the investment portfolio in times of crises on the financial markets.....	114
Marianna Greta, Ewa Tomczak: Common agricultural policy as an element of actuating and protecting Polish agriculture.....	124
Renata Grochowska: European budget as a business game of Member States based on the Common Agricultural Policy's example.....	133
Marcin Jurewicz: Decentralization of the system of German chambers of commerce.....	141
Bogusław Kaczmarek, Ewa Tomczak: The Common Agricultural Policy and the changes in functioning of the original production's sector in Poland.....	149
Lidia Kaliszczak: Premises and manifestations of shaping the climate encouraging local entrepreneurship.....	159
Renata Karkowska: Systemic risk – theory and analysis of reasons.....	169
Joanna Kenc: The effects of town twinning cooperation of the main cities of Lower Silesia Voivodeship.....	178
Ewa Kołoszycz: Risk management tools in agriculture after the reform of the CAP.....	187
Dorota Komorowska: Management efficiency of the selected types of organic and conventional farms.....	198

Elwira Leśna-Wierszółowicz: Problems of the protection of pension system in Poland in the context of complaints referring to the Insurance Ombudsman between 2008 and 2011	208
Janusz Majewski: Beekeeping in Poland – selected economic problems.....	218
Dominika Malchar-Michalska: The development of Polish agricultural sector in the perspective of the year 2030	228
Grażyna Mańczak: Foreign direct investments and Polish economy	239
Natalia Mańkowska: E-government and competitive ability of the economy	249
Aneta Mazur-Jelonek, Anna Rychły-Lipińska, Agnieszka Salek-Imińska, Monika Zajkowska: Restructuring as a form of implementation of organizational changes on the basis of Energa-Operator SA	259
Antoni Mickiewicz, Bogdan M. Wawrzyniak: Issues of multi-territorial farms in Polish legislation	269
Danuta Miłaszewicz: Progress towards sustainable development as a criterion of economic evaluations	279
Andrzej Miszczuk: Socio-economic transborder links of peripheral region (on the example of eastern Poland).....	290
Bartłomiej Moszoro: The importance of innovation of enterprises in the strategy of economic change management at the regional level	299
Janusz Myszczyzyn: Reasons and economic consequences of protectionist policy on the example of the “union of rye and iron”	310
Magdalena Olczyk: Structural changes and competitiveness in the Polish industry	321
Artur Ostromecki, Dariusz Zając, Andrzej Mantaj: Influence of change of chosen factors of production on the marketability and strategies of development of agricultural holdings	332
Mieczysław Piechnik: Aspects of regional infrastructure and its impact on the development of tourism in the macroregion of eastern Poland in the years 2000-2010.....	344
Zbigniew Piepiora: Active policy of natural disasters prevention in West Pomeranian Voivodeship – financial aspects	360
Wojciech Piontek: Implications of the public good theory for the creation of low carbon and resource-efficient economy.....	369
Zdzisław W. Puślecki: Changes in mutual interdependence between the WTO and the European Union in the agricultural policy	380
Marcin Ratajczak, Jan Wołoszyn, Ewa Stawicka: Concept of CSR in the aspect of employees on the example of agribusiness enterprises from Mazowieckie Voivodeship.....	390
Józef Rudnicki: Do stock splits maximize shareholders’ wealth?.....	402
Robert Rusielik, Michał Świtlyk, Artur Wilczyński: Efficiency of public technical universities in Poland in 2007-2009.....	412

Iwona Salejko-Szyszcak: The evolution of the privatization barriers of public enterprises in Poland.....	422
Anna Sieczko, Iłona Wyszynska: Quality of services delivered by non-government organisations based on an example of charity for children „Zdążyć z Pomocą”	433
Magdalena Kinga Stawicka: Special economic zones in the European Union	443
Piotr Szajner: Impact of the EU sugar market reform on the efficiency of Polish sugar industry	453
Iwona Szczepaniak: Assessment of the level of food self-sufficiency of Poland in the conditions of economic integration and globalization.....	464
Piotr Szkudlarek: Regional policy of the state in the context of construction of broadband infrastructure on the example of eastern Poland.....	473
Paweł Szudra: Barriers of location of small trading and service companies .	483
Agnieszka Ścianowska: The influence of the investments cofinanced from the Coherency Fund sources on the price policy of water-sewage companies	493
Arkadiusz Świadek, Marek Tomaszewski: Evolution of innovative activity from the perspective of size of companies in regional systems in Poland .	503
Marek Wigier: Effects of the CAP in Poland – experiences and challenges in the perspective to 2020	513
Krzysztof Wiktorowski: Development policies and strategies against the background of the system of development management of Poland.....	522
Tomasz Wojewodziec: Recessive behaviors of farms run by entrepreneurs insured by KRUS.....	531
Grażyna Wolska: Postal infrastructure in Poland. Selected research problems.....	541
Agata Wójcik: Costs and profitability of Polish dairy farms belonging to the European Dairy Farmers in 2010.....	551
Sabina Ząbek, Joanna Kott, Zdzisław Szalbierz: Analysis of economic and financial situation of PGE SA	562
Józef Stanisław Zegar: Economic competitiveness versus social competitiveness in agriculture.....	573

Bartłomiej Moszoro

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

ZNACZENIE INNOWACYJNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW W STRATEGII ZARZĄDZANIA ZMIANĄ GOSPODARCZĄ NA POZIOMIE REGIONALNYM

Streszczenie: Artykuł opisuje problem innowacyjności przedsiębiorstw w regionie szczecińskim. Autor przedstawia obecny stan innowacyjności przedsiębiorstw zarówno w sektorze usług, jak i w przemyśle. Analizuje udział firm innowacyjnych w województwie oraz wpływ czynników wspierających lub utrudniających zmiany gospodarcze na innowacyjność przedsiębiorstw. W artykule dokonano analizy, w jaki sposób określone działania w ramach strategii zarządzania zmianą gospodarczą przyczyniają się do poprawy poziomu innowacyjności przedsiębiorstw regionu. Istotne znaczenie dla innowacyjności okazują się mieć poczynania w każdym z postawionych priorytetów, mianowicie: marka regionu przyjazna biznesowi, współpraca liderów – tworzenie partnerstwa lokalnego oraz atrakcyjny rynek pracy.

Słowa kluczowe: innowacja, innowacyjność, partnerstwo, przywództwo, współpraca.

1. Wstęp

W czasie doznawania skutków ogólnoświatowego kryzysu alternatywą dla wielu przedsiębiorstw stają się innowacje. Do ich powstawania i rozwoju potrzebny jest odpowiedni kontekst w makrootoczeniu organizacji sprzyjający innowacyjności.

Celem artykułu jest analiza priorytetów zarządzania zmianą gospodarczą na poziomie regionalnym z punktu widzenia poprawy stanu innowacyjności przedsiębiorstw. Materiał źródłowy niniejszych tez stanowią warsztaty przeprowadzone w Szczecinie w 2011 r. w ramach projektu pt. *Zmiana szansą na rozwój*.

2. Makroekonomiczne przesłanki innowacyjności przedsiębiorstw

Pojęcie innowacji zakłada kryterium oryginalności, opierające się na tym, że dotyczy ona pierwszego zastosowania danego rozwiązania technicznego (powinno to być rozwiązanie pionierskie). W literaturze przedmiotu można znaleźć dwie różne definicje innowacji, tj.: *sensu stricto*, gdzie innowację stanowi pierwsze zastosowanie wynalazku (E. Mansfield, Ch. Freeman), i *sensu largo*, czyli innowacja odnosząca

się do jakiegokolwiek dobra, usługi lub pomysłu, który jest postrzegany przez kogoś jako nowy (P.F. Drucker, Ph. Kotler).

Innowacja jest wynikiem procesu będącego od XIX wieku przedmiotem badań naukowych. Od czasów A. Smitha znajdowała się – wraz z wynalazkiem – w pracach ekonomicznych. Pierwsze założenia teoretyczne odnoszą się do modelu podażowego znanego jako „market-pull” J. Schumpetera, czyli do modelu innowacji „pchanej” (tłoczonej) przez naukę. Takie przedstawianie procesu innowacyjnego wynikało z jego identyfikacji jako procesu liniowego (rozwój nauki przynosi ze sobą wdrożenia innowacji, marketing i dyfuzję innowacji) oraz warunków otoczenia społecznego w gospodarce nakazowo-rozdzielczej. Drugi model procesu innowacyjnego powstał niejako w kontestacji pierwszego. Jest to model popytowy „technology-push”, zwany także innowacją „ciągnioną” (ssaną) przez rynek, i zakłada, że przedsiębiorstwo reaguje na zmiany na rynku przez wprowadzenie innowacji. Do zwrotu w tej materii przyczyniła się publikacja J. Schomooklera, który udowodnił w badaniach, że źródłem postępu technicznego jest w 70% zapotrzebowanie na osiągnięcia naukowe, a w 30% ich oferta. Alternatywne modele do liniowego zaproponowali m.in.: J. Ziman, S. Kline, N. Rosenberg, R. Rothwell i W. Zeguelda.

Aktualnie mówi się o interaktywnym procesie innowacyjnym, wykorzystującym wewnętrzne i zewnętrzne źródła innowacji. Wynika on z nagromadzenia niezbędnej dla przedsiębiorstwa wiedzy oraz oznacza zdolność do stałego uczenia się, jak umiejętnie dysponować zasobami.

Rys. 1. Główne przesłanki innowacyjności przedsiębiorstw na poziomie makroekonomicznym

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Innovation tomorrow. Innovation policy a regulatory framework: making innovation an integral part of the Directorate-Generale for broader structural agenda Enterprise*. „Innovation Papers” 2002, nr 28, s. 61.

Rolę innowacji w gospodarce rozważyć należy wprawdzie na płaszczyźnie makroekonomicznej. Główne czynniki lub przesłanki determinujące poziom innowacyjności społeczeństwa można podzielić na trzy grupy, mianowicie takie jak: przedsiębiorczość i kultura innowacyjności, makrootoczenie i perspektywa makroekonomiczna oraz płaszczyzny wymiany i komunikacji (zob. rys. 1). Pierwsza płaszczyzna zawiera cechy powiązane z tzw. *czynnikami wzrostu*. Są to cechy takie, jak: mentalność oraz nawyki uczenia się, zdolność firm do wchłonięcia nowych technologii i wiedzy. Druga uwzględnia uwarunkowania kontekstu makroekonomicznego (można ją nazwać *uwarunkowaniami kontekstu*), zawiera więc mierniki dotyczące priorytetów państwowych, polityki fiskalnej, partnerstwa publiczno-prawnego, planowania urbanistycznego i innych uwarunkowań fizycznych. Ostatnią płaszczyznę określa się mianem *sterownika innowacyjności* i dotyczy ona nowych sposobów zdobywania wiedzy. Przede wszystkim zawiera: współpracę pomiędzy uniwersytetami a przemysłem, partnerstwa, umowy międzynarodowe oraz przedsiębiorstwa przyjmujące strategię oparte na wiedzy.

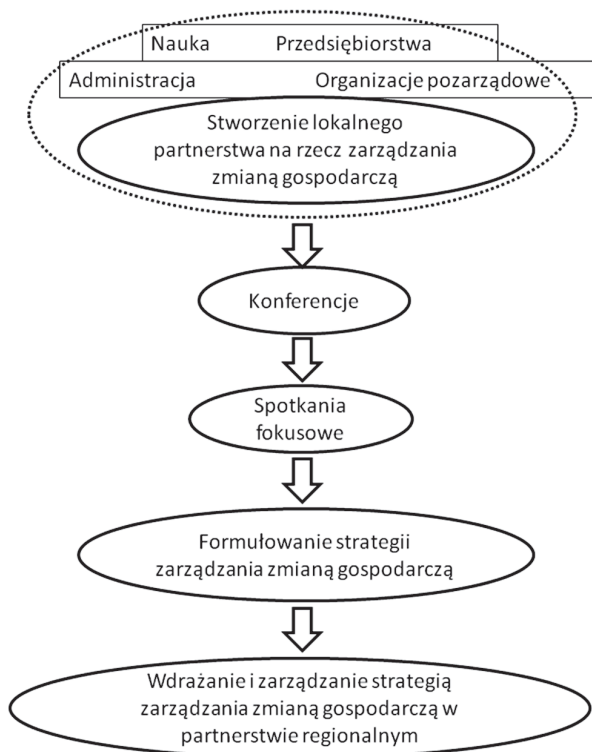
3. Metodyka badawcza

Materiał badawczy niniejszego artykułu stanowią materiały pochodzące z warsztatów odbywanych w ramach projektu pt. *Zmiana szansą na rozwój*. Projekt miał na celu wspieranie zrównoważonego i stabilnego rozwoju przedsiębiorstw w regionie przez poszukiwanie możliwości współpracy i tworzenia przyjaznego dla biznesu środowiska pomiędzy przedsiębiorcami a głównymi decydentami na poziomie miasta i regionu.

Głównym motywem warsztatów była strategia zarządzania zmianą gospodarczą w regionie szczecińskim. Celem warsztatów zaś było opracowanie nowych kierunków działania przy uwzględnieniu obecnych zasobów i funkcjonującego systemu społeczno-gospodarczego regionu szczecińskiego. Cel zakładał zarówno identyfikację kierunków rozwoju i sposobów ich realizacji, jak i wsparcie procesu podejmowania decyzji i reagowania na zmiany w turbulentnym otoczeniu.

Główne założenia strategii powstały w czerwcu 2011 r. podczas spotkań warsztatowych z udziałem ekspertów zaangażowanych w realizację projektu oraz kluczowych ekspertów regionu – przedstawicieli świata nauki, przedsiębiorców zaangażowanych w procesy rozwojowe w regionie, przedstawicieli administracji publicznej oraz organizacji pozarządowych.

Metodyka przyjęta do realizacji ww. projektu zakładała również jako cel stworzenie partnerstwa będącego podstawą do opracowania strategii zarządzania zmianą gospodarczą w regionie. Z tego powodu praca nad budową strategii skupiła się na pięciu formach współpracy, z których wynikły różne opracowania merytoryczne oraz dokument końcowy, na których bazuje niniejszy artykuł. Rysunek 2 opisuje proces tworzenia strategii zarządzania zmianą gospodarczą streszczający metodykę używaną w realizacji projektu.

Rys. 2. Proces tworzenia strategii zarządzania zmianą gospodarczą

Źródło: *Strategia zarządzania zmianą gospodarczą w regionie szczecińskim*, Wyd. Fundacja Forum Gryf, Szczecin 2011, s. 7.

4. Innowacyjność przedsiębiorstw w regionie szczecińskim

Punktem wyjścia do warsztatów była diagnoza otoczenia obejmująca następujące wymiary rozwoju regionu szczecińskiego: wymiar gospodarczy, społeczny, przestrzenny i kulturowy. Głównym celem tej analizy było określenie aktualnej pozycji regionu i identyfikacja potencjałów gospodarczych. Wymiar gospodarczy charakteryzowano w sześciu obszarach, mianowicie: podmioty gospodarki narodowej, gospodarka morska, budownictwo i gospodarka nieruchomościami, inwestycje, innowacyjność i nauka oraz turystyka. W niniejszym artykule ograniczono się jedynie do aspektu związanego z innowacyjnością i nauką.

Z analiz przedstawionych w trakcie warsztatów wynika, że zarówno w sektorze usług, jak i w przemyśle udział firm innowacyjnych w województwie zachodniopomorskim jest jednym z najniższych: w przemyśle 17%, gdzie średnia dla Polski wynosi 21%; w usługach 8,3%, gdzie średnia dla Polski to 15,6%. W porównaniu

z zachodnimi sąsiadami Pomorze Zachodnie jest daleko w tyle, bowiem odsetek innowacyjnych firm w Niemczech wynosi 72%. Niski poziom innowacyjnych przedsiębiorstw skutkuje znikomą liczbą innowacyjnych produktów i niewielkim udziałem sprzedaży produktów innowacyjnych w sprzedaży ogółem.

Poza tym, w latach 2007-2009 blisko 30% przedsiębiorstw przemysłowych współpracowało w zakresie działalności innowacyjnej, w sektorze usług – 9,4% firm. Zarówno w przedsiębiorstwach, jak i w sektorze usługowym głównym partnerem we współpracy w zakresie działalności innowacyjnej byli dostawcy wyposażenia, materiałów, komponentów i oprogramowania.

Tabela 1. Czynniki wspierające oraz utrudniające zmiany gospodarcze w sferze gospodarczej

Czynniki wspierające zmiany gospodarcze	Czynniki utrudniające zmiany gospodarcze
Duża liczba instytucji otoczenia biznesu	Przedsiębiorstwa rzadko współpracują ze sobą
Koncentracja na usługach	Rozdrobnienie podmiotów gospodarczych
Ponadprzeciętna liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego	Przewaga mikroprzedsiębiorstw
Powstawanie i rozwój stref przemysłowych	Upadek tradycyjnych gałęzi gospodarczych regionu (przemysł metalowy, okrętowy, gospodarka morska i rybołówstwo)
Rozwinięty transport morski	Zatracanie się morskiego dziedzictwa i tożsamości morskiej
Relatywnie niski koszt wynajmu/zakupu nieruchomości	Rozproszenie wykonawców
Atrakcyjne tereny inwestycyjne przy akwenach wodnych	Niewielka ilość przestrzeni biurowej typu A
Kapitał niemiecki	Brak działań w zakresie partnerstwa publiczno-prywatnego
Wyspecjalizowane zasoby kadrowe	Ograniczone środki na przedsięwzięcia rozwojowe
Współpraca z niemieckimi uczelniami	Niewielkie zapotrzebowanie na transfer technologii ze strony przedsiębiorstw
Unikatowe kierunki: genetyka, nanotechnologia, szkolnictwo morskie i medyczne	Brak instytutów badawczych największych polskich publicznych instytucji naukowych
Rozwinięta baza uzdrowskowa oraz hotelowo-restauracyjna	Niska świadomość innowacyjna
Markowe produkty turystyczne	Niedostatecznie zbudowana sieć informacji turystycznej w regionie
Rozwój turystyki wodnej	Niedorozwinięta infrastruktura żeglarska
Wysoki poziom aktywności gospodarczej	
Inwestycje w powierzchnie biurowe	

Źródło: *Strategia zarządzania zmianą gospodarczą w regionie szczecińskim*, Wyd. Fundacja Forum Gryf, Szczecin 2011, s. 24.

W województwie zachodniopomorskim funkcjonuje 20 instytucji naukowo-badawczych i rozwojowych, co stanowi zaledwie 2% ogółu tego typu placówek w ska-

li całego kraju. W regionie zlokalizowanych było najmniej placówek badawczych w kraju. Pomimo to, podstawą regionalnej podaży innowacji są nadal jednostki akademickie. W Szczecinie funkcjonuje dwadzieścia jeden uczelni, w tym cztery publiczne i siedemnaście niepublicznych. Przy ośrodkach akademickich funkcjonują i rozwijają się instytucje otoczenia biznesu. W tym samym mieście funkcjonują cztery Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości, dwa Inkubatory Przedsiębiorczości, Park Naukowo-Technologiczny, dwa Inkubatory Technologiczne oraz Centrum Transferu Technologii.

W trakcie warsztatów wyodrębniono również kluczowe czynniki mające wpływ na sytuację i perspektywy dalszego rozwoju regionu, zestawiając je w tabeli z podziałem na czynniki wspierające oraz utrudniające zarządzanie zmianą gospodarczą w regionie szczecińskim (zob. tab. 1). Z wymienionych czynników, które wspierają zmiany gospodarcze, najistotniejsze dla innowacyjności wydają się: rozwinięty transport morski, wyspecjalizowane zasoby kadrowe, współpraca z niemieckimi uczelniami oraz obecność unikatowych kierunków studiów, takich jak: genetyka, nanotechnologia, szkolnictwo morskie i medyczne.

5. Powiązanie wizji i priorytetów zmiany gospodarczej z innowacyjnością przedsiębiorstw w regionie

W trakcie warsztatów skupiano się na pytaniach: na czym należy skoncentrować uwagę, aby rozwijać region i szczecińskie firmy? Jakie funkcje gospodarcze i społeczne będą decydowały o rozwoju regionu? Co powinno wyróżniać gospodarkę regionu w jego otoczeniu?

Na bazie przeprowadzonej w ramach projektu analizy otoczenia regionu zdiagnozowano trzy główne problemy gospodarcze, w obrębie których zachodzi najszybsza dynamika zmian gospodarczych:

- Powolne dostosowywanie się do zmian gospodarczych w strukturze gospodarki regionu – upadek przemysłu stoczniowego zmusił do przeobrażenia systemu gospodarczego regionu.
- Brak jasnej współpracy społeczności lokalnej, samorządu, przedsiębiorstw i nauki, co prowadzi do nieskuteczności w zarządzaniu zmianą gospodarczą na poziomie lokalnym.
- Niedopasowanie podaży na rynku pracy do potrzeb lokalnych pracodawców, co jest przyczyną trudności rozwojowych firm i społeczeństwa w warunkach zmiany gospodarczej.

Biorąc pod uwagę powyższe obszary, w wyniku spotkań warsztatowych opracowano trzy priorytety działania. Stanowią one swoiste wyzwania dla regionu. Określano również jako punkt wyjścia do opracowania strategii wizję, w tym przypadku wizję regionu szczecińskiego: „Region przewidujący i kreujący zmiany, a nie poddający się im, w celu efektywnego wykorzystania istniejących potencjałów na rzecz

stworzenia atrakcyjnych warunków do życia dla mieszkańców regionu”. Na rysunku 2 przedstawiono poszczególne priorytety w ramach obszarów działania łączące się w celu realizacji opisanej wizji. Po ich przedstawieniu poddane będą analizie pod kątem wpływu na innowacyjność regionu szczecińskiego.

Rys. 3. Priorytety zmiany gospodarczej regionu szczecińskiego

Źródło: *Strategia zarządzania zmianą gospodarczą w regionie szczecińskim*, Wyd. Fundacja Forum Gryf, Szczecin 2011, s. 33.

W ramach pierwszego priorytetu znajduje się marka regionu przyjazna biznesowi. Według ekspertów, czynnikami mającymi wpływ na dynamiczny rozwój środowiska biznesu są m.in. zdolność do innowacji, rozumiana jako ujawnianie i rozwijanie nowych rozwiązań i technologii będących podstawą postępu i rozwoju gospodarczego. Kolejnym czynnikiem wymienionym w opracowaniach były inwestycje w infrastrukturę, technologie, nieruchomości, ale też kapitał intelektualny. Podkreślano również znaczenie infrastruktury instytucjonalnej – instytucje samorządowe, instytucje otoczenia biznesu, instytucje naukowe i badawcze. Zaznaczono także, iż sukces gospodarczy regionu w coraz większym stopniu związany jest z niewielkimi, młodymi, ale i innowacyjnymi firmami, które potrafią elastycznie reagować na zmiany otoczenia zewnętrznego, konkurencji i specyficzne wymagania klientów.

Jako drugi priorytet wskazano współpracę liderów – partnerstwo lokalne. Optymalnym rozwiązaniem utrzymania konkurencyjności poszczególnych podmiotów w dobie globalizacji jest zespolenie się w efektywnej współpracy na trzech poziomach: pojedynczych podmiotów gospodarczych, ugrupowań połączonych łańcuchem gospodarczym dostawca–producent–klient oraz regionów. Z punktu widzenia podnoszenia innowacyjności regionu warto zaznaczyć są następujące korzyści wynikające z partnerstwa na poziomie lokalnym:

- Skumulowanie wiedzy i doświadczenia partnerów – wymiana informacji.
- Skumulowanie zasobów, korzystanie ze wspólnej infrastruktury.
- Realizacja kapitałochłonnych lub wysoce innowacyjnych przedsięwzięć.
- Budowanie poczucia wspólnoty i wzmocnienia lokalnej tożsamości.

Trzecim priorytetem było tworzenie atrakcyjnego rynku pracy. Kapitał ludzki – nie ulega to wątpliwości – jest ściśle związany z rozwojem społeczno-gospodarczym miast i należy do podstawowych czynników decydujących o ich konkurencyjności.

Budowanie zatem przewagi konkurencyjnej w obszarze innowacyjności nie może omijać tego aspektu. W trakcie warsztatów wskazano istotną wagę zapewnienia zgodności kształcenia z wymogami gospodarki opartej na wiedzy oraz dopasowania kierunków kształcenia do zapotrzebowania na rynku pracy. Atrakcyjny rynek pracy jest zachętą dla potencjalnych inwestorów, a także wpływa na siłę przyciągania zasobów ludzkich z innych obszarów, co w efekcie przyczynia się do stymulowania rozwoju regionu i innowacyjności.

6. Podsumowanie

Istnieją realne szanse na rozwój regionu szczecińskiego. Leżą one na styku różnych grup interesu (przedsiębiorców, urzędników, naukowców), które bardzo często podzielają te same opinie i miewają podobne aspiracje. Otwarty dialog i szczera współpraca na rzecz usprawniania systemu i tworzenia partnerstwa na różnych poziomach może okazać się nie tylko deską ratunkową w czasach kryzysu, ale i perspektywą stałego wzrostu. W wielu kwestiach poruszonych w niniejszym artykule uczestnicy różnych grup interesu wskazali znaczną rolę innowacyjności gospodarki jako klucz do rozwoju. Podmioty tworzące partnerstwo w ramach rozwoju regionu powinny aktywnie zaangażować się we wdrażanie wspólnej strategii zarządzania zmianą gospodarczą w regionie szczecińskim, uwzględniając też kluczowe czynniki sprzyjające innowacyjności regionu.

Literatura

- Drucker P.F., *Zarządzanie w XXI wieku*, Wyd. Muza, Warszawa 2000.
- Innovation Policy Trends in the EU and Beyond*, An Analytical Report 2011 under a Specific Contract for the Integration of the INNO Policy TrendChart with ERAWATCH (2011-2012), EU 2011.
- Innovation tomorrow. Innovation policy a regulatory framework: making innovation an integral part of the Directorate-Generale for broader structural agenda Enterprise*. „Innovation Papers” 2002, nr 28.
- INNOVATION UNION SCOREBOARD 2011*, The Innovation Union’s performance scoreboard for Research and Innovation, 7 February 2012.
- Jasiński A., *Przedsiębiorstwo innowacyjne na rynku*, Wyd. Książka i Wiedza, Warszawa 1992.
- Lozano Platonoff A., Sysko-Romańczuk S., *Koncepcja koopetycji jako szczególna forma integracji jednostek gospodarczych – teoria i praktyka*, [w:] *Nowe kierunki w zarządzaniu przedsiębiorstwem. Integracja i dezintegracja*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 928, H. Jagoda, J. Lichtarski (red.), AE, Wrocław 2002.
- Moszoro B., Gadomska-Lila K., Lozano Platonoff A., *Social Context of Innovation*, [w:] *Innovations*, Gdańsk University of Technology Publishing House, Gdańsk 2010.
- Moszoro B., Lozano Platonoff A., Gadomska-Lila K., *Kluczowe źródła i bariery innowacyjności przedsiębiorstw w świetle badań empirycznych*, „Przegląd Organizacji” 2010, nr 3.
- Oslo Manual. The measurement of scientific and technological activities. Proposed guidelines for collecting and interpreting technological innovation data*, OECD, Paris 1997.
- Schumpeter J., *Teoria rozwoju gospodarczego*, PWN, Warszawa 1960.

Senge P., *The practice of innovation*, "Leader to Leader" 1998, nr 9.

Janasz W. (red.), *Innowacje w działalności przedsiębiorstw w integracji z Unią Europejską*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2005.

Strategia zarządzania zmianą gospodarczą w regionie szczecińskim, Wyd. Fundacja Forum Gryf, Szczecin 2011.

Zollo M., Freeman E., *Re-thinking the firm in a post-crisis world*, "European Management Review" 2010, nr 7.

THE IMPORTANCE OF INNOVATION OF ENTERPRISES IN THE STRATEGY OF ECONOMIC CHANGE MANAGEMENT AT THE REGIONAL LEVEL

Summary: The article describes current level of innovation in the region of Szczecin. The author presents the current state of business innovation, both in the service sector and industry. It analyzes the share of innovative companies in the region and the influence of factors that foster or inhibit the economic changes on the innovation of enterprises. Presenting a concise vision and priorities for economic change management strategy for the region of Szczecin, the article examines how specific activities contribute to improve the level of innovation of the region. It is important for innovation to appear to have the actions in each of the defined priorities, namely: make business-friendly region, the cooperation among leaders – the creation of local partnerships and attractive labor market. There are real opportunities for the development of the region of Szczecin. They lie at the interface between different interest groups (entrepreneurs, officials, scientists), which often share the same opinions and tend to have similar aspirations.

Keywords: innovation, partnership, leadership, cooperation.